

ביקורת בנושא
הטיפול בפסולת ומיחזור
בעיריית קריית ביאליק
לשנים 2010 - 2012

ביקורת בנושא הטיפול בפסולת ומיחזור

תקציר מנהלים

להלן עיקרי ממצאים, מסקנות והמלצות מדו"ח ביקורת שנערך בעיריית קריית ביאליק, בנושא: הטיפול בפסולת ומיחזור.

***לשם קבלות החלטות רצוי לעיין בדו"ח המלא**

1. רקע כללי

נושא הטיפול בפסולת ומיחזור בעיריית קריית ביאליק הינו באחריות אגף תפעול ותברואה, במסגרת שתי מחלקות עיקריות: המחלקה לאיכות הסביבה והמחלקה לניקיון.

עיריית קריית ביאליק זכתה בקול קורא 30/2010 של הקרן לניקיון במשרד להגנת הסביבה לרשויות מקומיות המקדימות את המעבר להפרדה במקור לשני זרמים יבש ורטוב, במסגרתו קיבלה תמיכה כספית בסך של כ- 10,000,000 ₪.

על פי התוכנית תחילת היישום נקבע לחודש מרץ 2012 כאשר אבני הדרך שנקבעו הם: 3,500 בתי אב מפרידים עד 1.4.12, 9,500 בתי אב מפרידים עד 1.4.13, 17,000 בתי אב מפרידים עד 1.4.14.

במהלך הביקורת לוחות הזמנים שונו על ידי המשרד להגנת הסביבה והעירייה קיבלה דחייה במועדים עד ליום 21/8/15.

.2

מבנה ארגוני (פרק 1)

לביקורת נמסר כי מצבת כח האדם והמשאבים מצומצמים ביחס ליעדים ולמטרות אשר המחלקה הציבה לעצמה בנושא הטמעה והפרדת הפסולת לשני זרמים. עקב כך נוצר עיכוב בתהליך ההטמעה וההפרדה בפועל, כתוצאה מכל עלולה להיגרם פגיעה במענקים ואף דרישה להחזר כספים שניתנו על חשבון המענק לרשויות מקדימות.

לדעת הביקורת יש לבצע מיפוי תעסוקתי במחלקת איכות הסביבה ותרבות הדיור ובהלימה למשימות ולאתגרים הקיימים והעתידיים בתחום זה.

.3

מיחזור והפרדה במקור לשני זרמים (פרק 3)

הביקורת מעירה כי לאור העובדה כי קריית ביאליק הינה אחת מ- 31 רשויות המקומיות שנבחרו לקדם את נושא הפרדת הפסולת לשני זרמים, יש לפרסם את רשימת מיקומי מתקני המיחזור השונים באתר האינטרנט העירוני לשם ידוע והכוונת הציבור.

.4

יישום הפרדת האשפה במקור לשני זרמים (פרקים 4,5)

הביקורת מעירה כי לפי אבני הדרך, בחודש אפריל 2013 יעד ההפרדה לבתי אב הינו 9,500 בתי אב אולם לפי נתוני המשרד להגנת הסביבה, בחודש יולי 2013 עברו הדרכות והחלו לבצע את תהליך ההפרדה רק 34% (4,808) מבתי האב. קיימת דחייה בביצוע השלבים שנגרם כתוצאה מצורך ללמוד ולהפיק לקחים מהמשלב הראשון. כתוצאה מכך במהלך הביקורת לוחות הזמנים שונו על ידי המשרד להגנת הסביבה והעירייה קיבלה דחייה במועדים עד ליום 21/8/15.

הביקורת מציינת כי מבדיקת דוח הנהלת חשבונות לתקציב בלתי רגיל איכות הסביבה – הפרדה במקור, מעודכן ל- 30.12.13 עולה כי העירייה ניצלה רק 20.48% מכספי התמיכה.

הביקורת מציינת כי ההסכם עם חברת "אורוז" אינו מכיל פרטים נדרשים, כגון: מספר ימי פינוי, מחיר פינוי לטון עבור פינוי פסולת אורגנית.

.5

דין וחשבון לגבי כמויות פסולת (פרק 6)

הביקורת מעירה כי העירייה לא דיווחה במועד הקבוע בתקנות. מבדיקת הביקורת עולה כי הדיווח עבור שנת 2010 הועבר על ידי העירייה ב – 11.5.2011, והדיווח לשנים 2011 ו- 2012 הועבר בחודש אפריל.

מבדיקת דיווחי העירייה בטופס "דין וחשבון לגבי כמויות פסולת" ואחוזי המיחזור השנתיים נמצא כי הדיווחים לשנים 2010 ו- 2011 הינם דיווחים שגויים בשל שגיאות חישוב:

בשנת 2010 נמצא חוסר התאמה בדיווחי העירייה בין כמות סה"כ הפסולת להטמנה, מיחזור והשבת משאבים בהפרש של 566 טון. בשנת 2011 נמצא חוסר התאמה בדיווחי העירייה בין הכמות של סה"כ הפסולת להטמנה, מיחזור והשבת משאבים בשל חישוב שגוי בכמות סה"כ מיחזור של 2,537.46 טון.

הביקורת מעירה כי דיווחי העירייה על אחוזי המיחזור בשנים 2010 – 2011 נמוך מנתונים שנמצאו בבדיקת הביקורת.

.6

איסוף ופינוי פסולת ברחבי העיר (פרק 7)

הביקורת מעירה כי בשנת 2011 ובשנת 2012 דיווחי דין וחשבון לגבי כמויות הפסולת להטמנה אינם תואמים לחשבוניות הספק. נמצא פער בכמות הפסולת להטמנה לטובת הקבלן של 8,896.73 טון לשנת 2011 בין דיווחי הקבלן לדיווחי העירייה למשרד להגנת הסביבה טבלה ו- 8,991 טון לשנת 2012.

בחשבונות שנבדקו לשנים 2011 – 2012 נמצא כי בחשבונות "הובלה והטמנת פסולת גושית וגזם" חב' אמיר מגישה חשבונית קבועה בסך 500 טון בכל חודש לפי הסכם בין הצדדים.

- 7. תשלום היטל הטמנה (פרק 8)**
הביקורת מעירה כי בשנים 2011 - 2012 העירייה שילמה היטל ההטמנה פחות מהנדרש בסך של 1,603,603.96 ₪.
- הביקורת מעירה כי היטלי ההטמנה המשולמים על ידי העירייה הינם קבועים כל שנה ולא תואמים עם דיווחי העירייה.
הביקורת ממליצה על יצירת מנגנון דיווח באמצעות פתרונות מיחשביים לצורך דיווח אחיד.
- 8. החוק להסדרת הטיפול באריזות (פרק 9)**
הביקורת מעירה כי במהלך ביצוע הביקורת העירייה חתמה על הסכם עם תאגיד ת.מ.י.ר על הסדר אריזות כמתחייב בחוק.
- 9. הועדה לאיכות הסביבה (פרק 10)**
מבדיקת הביקורת עולה כי הועדה לאיכות הסביבה התכנסה בתדירות של 2 דיונים בשנת 2010, ובתדירות של 4 דיונים בשנים 2011 ו- 2012. על העירייה החובה לכנס את הועדה לאיכות הסביבה לפי סעיף 166 (אא) לפחות אחת לשלושה חודשים.
- 10. נהלים (פרק 11)**
הביקורת מעירה כי לא נמצאו נהלי עבודה כתובים בנושא הפרדה ומיחזור המתארים את תהליכי העבודה הרצויים בספרי העירייה. לביקורת נמסר כי טיוטת הנהלים בנושא איכות הסביבה הועברה על ידי מנהלת המחלקה ליועצת המשפטית לשם אישורה.
- 11. בדיקת מיכלי מיחזור אורגניים (פחים חומים) (פרק 12)**
מבדיקה שערך המבקר בנוכחות נציגת האגף עם צוות הפינוי מטעם קבלן הפינוי עולה כי במספר מוקד ים היו חסרים פחים חומים לזרם הרטוב, למרות שעפ"י רישומי האגף הם היו אמורים להיות בבניינים.
עוד נמצא בבדיקה כי חלק מהפחים ריקים ולא נעשה בהם שימוש בשלושת הימים שקדמו לבדיקה.
כמו כן, בחלק מהרחובות שנבדקו הוצבו הפחים לאורך הרחוב ולא בתוך או בסמוך לעמדת האשפה וכתוצאה מכך נעשה שימוש בפח לפסולת מעורבת (אורגנית ולא אורגנית).
בשיחה שערך המבקר בנוכחות נציגת האגף עם צוות הפינוי מטעם הקבלן עולה כי התמונה שנבדקה ביום 27/5/14 משקפת את המצב בפועל וכי לא

קיימת היענות של התושבים למיחזור בהפרדה לפסולת אורגנית וזאת לעומת היענות גבוהה בנושא מיחזור נייר ובבוקקים.

12. יישום חוק האריזות (פרק 13)

חוק האריזות מאפשר הפרדה במקור של פסולת אריזות ופסולת מעורבת, כאשר המימון של רכישת הפחים הכתומים, הפינוי מהבתים והשינוע לתחנת מעבר נעשה על ידי תאגיד המיחזור "תמיר" שגם משתתף ב- 50% מעלויות הפרסום.

בין העיריות באזור שמבצעות תהליך מסוג זה, ניתן למצוא את: עיריית קריית מוצקין, עיריית טירת כרמל, עיריית נשר, עיריית חיפה ועוד. תהליך הפרדה במקור ל"יבש-רטוב" כרוך במנגנון מורכב יחסית שעד עתה לא הצליח ברחבי העיר ולפיכך הביקורת ממליצה לבחון את התהליך מחדש תוך בחינת החלופה של פסולת אריזות בשיתוף המשרד לאיכות הסביבה.

להלן עיקרי ממצאי הדו"ח

ביקורת בנושא הטיפול בפסולת ומיחזור בעיריית קריית ביאליק

להלן הדו"ח המלא

1. רקע כללי

- 1.1. במדינת ישראל מיוצרת מדי שנה כ- 4.8 מיליון טונות פסולת עירונית ומסחרית. בהתווסף הפסולת התעשייתית ופסולות אחרות מגיעה כמות הפסולת ל- 6.2 מיליון טונות בשנה, כאשר כל תושב מייצר בכל יום, בממוצע, כ- 1.9 ק"ג אשפה.
- 1.2. הגידול באוכלוסיית המדינה והעלייה ברמת החיים מביאים איתם גידול בכמות הפסולת המיוצרת בשיעור של כ- 4% מדי שנה.
- 1.3. מתוך כלל הפסולת המיוצרת במדינת ישראל, כ- 80% מהפסולת המוצקה מוטמנת באתרי הטמנה וכ- 20% בלבד מועברת למיחזור.
- 1.4. מאז חקיקת חוק שמירת הניקיון התשמ"ד- 1984, התפתחה בהדרגה בארץ הראייה כי במקביל לטיפול במפגעי פסולת יש להתייחס לפסולת כמשאב ולנהלה ככזה, תוך התייחסות לכלל הגורמים הנוגעים בדבר ובכלל זה אחריות הרשויות המקומיות.
- 1.5. לצורך קידום נושא הטיפול בפסולת מוצקה פורסם בשנת 1993 חוק איסוף ופינוי פסולת למחזור התשנ"ג- 1993. מכוח זה הוטל על המשרד להגנת הסביבה להתקין תקנות וצווים, לרבות תקנות הקובעות יעדי מחזור. תחת תקנות אלה רשויות מקומיות תפעלנה להפחתה הדרגתית של כמות הפסולת שלהן לסילוק על ידי פינוי למחזור של חלק ממנה.
- 1.6. סעיף 2 (א)(1) לחוק קובע שרשות מקומית רשאית ואם הורה השר חייבת, להקצות בתחומה מקומות להקמת מרכזי מיחזור ולהתקין, בין בעצמה ובין על ידי אחרים, מתקני מיחזור ומכלים ייעודיים, אליהם ניתן להשליך נייר, קרטון, פלסטיק, זכוכית וטקסטיל.
- 1.7. סעיף 2 (א)(2) לחוק קובע הרשות רשאית ואם הורה השר חייבת, לקבוע בחוק עזר הסדרים לאיסוף ופינוי פסולת למיחזור בתחום הרשות באמצעות מרכזי מחזור או באמצעות הסדר אחר.
- 1.8. במרץ 1998 ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת אישרה בשנית את תקנות איסוף ופינוי פסולת למחזור (חובת פינוי פסולת למחזור), התשנ"ח - 1998. על פי תקנות אלה על רשות מקומית למחזור החל משנת 2007 לפחות 25% מהפסולת המפונה על ידה.

- 1.9. בסוף חודש דצמבר 2010 נכנס לתוקפו צו שמירת הניקיון, שינוי התוספת התשע"א-2011 במסגרתו בוצעה העלאה מדורגת של היטלי ההטמנה מתוך מטרה לעודד את הרשויות המקומיות למחזר ולהוריד את הכדאיות הכלכלית להטמין את האשפה במטמנות באמצעות ייקור היטל ההטמנה עד ל-106 ש"ח לטון החל משנת 2015.
- 1.10. פסולת האריזות מהווה מרכיב משמעותי מנפח הכולל של הפסולת העירונית. בישראל, כמיליון טון המהווים כ-20% ממשקל הפסולת העירונית ו-50% מנפחה. רכיביה העיקריים הם פלסטיק, נייר וקרטון, זכוכית, מתכת ועץ.
- 1.11. החוק להסדרת הטיפול באריזות, התשע"א – 2011 מחייב את האחראים לפינוי פסולת בישראל, ביניהם הרשויות המקומיות, לקבוע וליישם הסדרי הפרדה, איסוף ופינוי של פסולת אריזות וזאת החל מיום 1.3.2011.
- 1.12. מטרת החוק היא להביא לצמצום כמות הפסולת הנוצרת מאריזות, למנוע את הטמנתה ולעודד שימוש חוזר באריזות המועברת להטמנה.
- 1.13. בנוסף, חוק האריזות קובע כי כל אחת מהרשויות המקומיות מחויבת להתקשר בהסכם עם גוף מוכר, במסגרתו אמור הגוף המוכר לממן את הסדרי ההפרדה, האיסוף ופינוי פסולת האריזות כפי שנקבעו על ידי הרשויות המקומיות. על פי מדיניות המשרד להגנת הסביבה, הרשויות המקומיות רשאיות לקבוע אחד מהסדרי ההפרדה לפסולת האריזות כדלקמן:
- "רטוב - יבש"**
"שלושה זרמים" או "פסולת אריזות"
"זרמים ייעודיים" (בכפוף לאישור תמיר).
- 1.14. על פי סעיף 34(ב) לחוק להסדרת הטיפול באריזות, התשע"א-2011, התקשרות של רשות מקומית עם גוף מוכר לעניין הפרדת פסולת אריזות ואיסוף ופינוי של פסולת אריזות מופרדת מתחומה חושפת אותה לעיצומים כספיים בסכומים של עד 500 אלף ש"ח.
- 1.15. חברת "ת.מ.י.ר. תאגיד מחזור יצרנים בע"מ" הוכרה על ידי המשרד להגנת הסביבה כ- "גוף מוכר" ביום 4.12.2011.
- 1.16. סעיף 149 י (א) לפקודת העיריות נוסח חדש נקבעה החובה לבחור "ועדה לאיכות הסביבה שתפקידה ליזום ולתכנן פעולות בתחומים הנוגעים לשמירה על איכות הסביבה ולהבטחת פיתוח ושימוש בני

קיימא של הסביבה" (להלן – הוועדה); וכן נקבע כי "הוועדה תגיש לאישור המועצה את תכניתיה ותעקוב אחר ביצוע התכניות המאושרות" בסעיף 166 (אא) לפקודת העיריות נקבע: "ועדה שחובה להקימה לפי כל דין תכונס לפחות אחת לשלושה חודשים; לא כונסה ועדה כאמור, יורה ראש העירייה לכנסה...".

2. הגדרות והרקע הייחודי

- 2.1. נושא הטיפול בפסולת ומיחזור בעיריית קריית ביאליק הינו באחריות אגף תפעול ותברואה, במסגרת שתי מחלקות עיקריות: המחלקה לאיכות הסביבה והמחלקה לניקיון.
- 2.2. המחלקה לאיכות הסביבה מטפלת בנושאי המיחזור השונים לרבות הטיפול בכלי האצירה למיחזור (נייר, קרטון, טקסטיל, פלסטיק) הפרוסים ברחבי העיר טיפול בקרה ומעקב אחר התקדמות המעבר להפרדה במקור לשני זרמים ובכלל זה ליווי נושא ההטמעה והסברה לציבור, הדרכות לתלמידים במוסדות החינוך וכן, בהתקשרויות עם קבלני הפינוי והסדרי התשלום ו/או התקבול מהם.
- 2.3. עיריית קריית ביאליק זכתה בקול קורא 30/2010 של הקרן לניקיון במשרד להגנת הסביבה לרשויות מקומיות המקדימות את המעבר להפרדה במקור לשני זרמים יבש ורטוב, במסגרתו קיבלה תמיכה כספית בסך של כ- 10,000,000 ₪.
- 2.4. על פי התוכנית תחילת היישום נקבע לחודש מרץ 2012 כאשר אבני הדרך שנקבעו הם: 3,500 בתי אב מפרידים עד 1.4.12, 9,500 בתי אב מפרידים עד 1.4.13, 17,000 בתי אב מפרידים עד 1.4.14.
- 2.5. המחלקה לניקיון עוסקת בתחומי ניקיון העיר, פיקוח, שיטור עירוני וגינון. ניקיון העיר מבוצע ברובו על ידי קבלן חיצוני וחלקו הקטן על ידי עובדי עירייה. העיר מחולקת ל – 6 אזורים בכל אזור מפקח אחראי על תחומי הניקיון.
- 2.6. על פי תנאי ההסכם וההתקשרות הקבלן נדרש לאיסוף פינוי ושינוע פסולת לסוגיה השונים הנוצרת ברחבי העיר. ביצוע העבודה לרבות העובדים, סוגי המשאיות, הציוד ותדירויות הפינוי מתבצע על ידי הקבלן ובפיקוח נציג העירייה.
- 2.7. במסגרת פרויקט הפרדה במקור לשתי זרמים (יבש ורטוב) והנחיית המשרד להגנת הסביבה להעביר את כל הפסולת העירונית האורגנית המופרדת במקור למתקן טיפול ייעודי. נחתם באמצע שנת 2012 נספח לחוזה ההתקשרות מיום 1.12.2010 עליו חתומים הקבלן (להלן- אורוז) ונציג העירייה, לפיו החל מ – 1.7.2012 הרשות באמצעות חברת אורוז, תפנה את הזרם האורגני של קריית ביאליק לאתר כפר כנא

בשלב ראשון, ומשם למתקן קצה מאושר על ידי המשרד להגנת הסביבה.

הגדרות:

2.8. **"רטוב – יבש"** – הסדר הפרדה במקור לשני זרמים אשר במסגרתו מתבצעת הפרדה בין פסולת אריזות מעורבת (זרם יבש) לבין פסולת פריקה ביולוגית במרכז מיחזור.

2.9. **"שלושה זרמים"** – הסדר הפרדה במקור לשלושה זרמים אשר במסגרתו מתבצעת הפרדה במרכז מיחזור פסולת לשלושה זרמים כדלקמן:

2.9.1. זרם של פסולת אריזות, בהרכב כפי שייקבע על ידי תאגיד המיחזור ת.מ.י.ר על פי שיקול דעתה ולאחר התייעצות עם האחראי לפינוי פסולת, אשר תיאסף בכלי אצירה ייעודי שיעמוד בדרישות התאגיד.

2.9.2. זרם של פסולת שיורית, אשר מיועד אף לפסולת אריזות על פי קביעתה של תמיר ולאחר התייעצות עם האחראי לפינוי פסולת ואינו מיועד לפסולת פריקה ביולוגית.

2.9.3. זרם של פסולת פריקה ביולוגית.

2.10. **קול קורא 30/2010** – מענק כספי שניתן על ידי הקרן לשמירת הניקיון במשרד להגנת הסביבה לרשויות מקומיות החלוצות בקידום הפרדה במקור של פסולת ביתית לשני זרמים, במטרה לצמצם את הטמנת הפסולת הביתית הצורכת משאבי קרקע רבים. המענק ניתן בכפוף להתחייבות הרשויות לביצוע ההליך ועמידה בלוחות הזמנים שנקבעו.

2.11. **היטל הטמנה** - היטל המוטל מכוח חוק שמירת הניקיון על הטמנת פסולת במטמנות, שמטרתו להפנים את ההשפעות החיצוניות השליליות של הטמנת הפסולת אצל יצרני הפסולת (העיקריים שבהם –רשויות מקומיות), וכן לייקר את ההטמנה כך שיצרני הפסולת יעדיפו את חלופת המיחזור. הכספים מהיטל ההטמנה מועברים לקרן לשמירת הניקיון במשרד להגנת הסביבה.

2.12. **טופס 1 דין וחשבון לגבי כמויות פסולת** – מסמך המוגש למשרד להגנת הסביבה מכוח החוק לאיסוף ופינוי פסולת למיחזור, התשנ"ג 1993 בחודש ינואר כל שנה עבור השנה שחלפה. בטופס מפורטות סה"כ כמויות הפסולת שנאספה מתחומי העיר על ידי העירייה ולאיזה

מטמנות הועברה כמו כן מפורטים סוגי המיחזור השונים הטופס
מאושר בחתימת רה"ע .

- 3.1. איתור חריגות מחוקים, הוראות ונוהלי עבודה.
- 3.2. איתור חריגות מסמכויות.
- 3.3. איתור סיכונים עסקיים ותפעוליים.
- 3.4. איתור ליקויים מערכתיים (כגון: חסר או ליקוי בנהלים, ליקויי תוכנה).
- 3.5. איתור מקרים בהם קיים חשד לפגיעה בטוהר מידות מצד עובדי העירייה.
- 3.6. איתור מקרים בהם קיימת פגיעה בחיסכון, בשמירה על הרכוש וביעילות העבודה.
- 3.7. לבחון, האם נושא איכות הסביבה בכלל והפרדה במקור לשתי זרמים בפרט, בשטח העיר מתבצע הלכה למעשה על פי המתווה שתוכנן ואושר על ידי הנהלת העירייה והמשרד להגנת הסביבה.
- 3.8. לבדוק האם העירייה מדווחת על כמויות האשפה והמיחזור כפי המתחייב בתקנות איסוף ופינוי פסולת למיחזור (חובת פינוי פסולת למיחזור), תשנ"ח 1998.
- 3.9. לבחון, את נושאי הטיפול בזרם האשפה האורגני לרבות האיסוף, השינוע והעברתו לאתר מאושר בהתאם להתחייבות העירייה בקול קורא 30/2010.
- 3.10. לבדוק, את סכומי תשלום "היטל ההטמנה" המשולם על ידי העירייה אל מול הכמויות שהוטמנו בפועל.
- 3.11. לבדוק קיום "ועדה לאיכות הסביבה" בקריית ביאליק, כמתחייב מפקודת העיריות (נוסח חדש) סעיף 149 י (א).
- 3.12. לבחון, אם בעיריית קריית ביאליק האיסוף, הטיפול, הסילוק והמיחזור של האשפה מנוהלים ומתוחזקים בהתאם לעקרונות של יעילות חסכון ואפקטיביות בהתאם להוראות החוקים, התקנות ומדיניות המשרד להגנת הסביבה והגורמים המקצועיים.

- 4.1. חוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984.
- 4.2. תקנות שמירת הניקיון (היטל שמירת הניקיון), התשמ"ז – 1987.
- 4.3. צו שמירת הניקיון, שינוי התוספת התשע"א – 2011.
- 4.4. חוק איסוף ופינוי פסולת למיחזור, התשנ"ג – 1993.
- 4.5. תקנות איסוף ופינוי פסולת למיחזור התשנ"ח – 1998.
- 4.6. חוק להסדרת הטיפול באריזות, התשע"א-2011.
- 4.7. החוק לטיפול סביבתי בצידוד חשמל אלקטרוניקה וסוללות התשע"ב – 2012.
- 4.8. חוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000.
- 4.9. חוק הרשויות המקומיות (אכיפה סביבתית-סמכויות פקחים), התשס"ח - 2008.
- 4.10. חוק הפיקדון על מכלי משקה, (תיקון מס' 4) התש"ע-2010.
- 4.11. הודעה על הכרה בחברה כגוף מוכר ועל מועד ההכרה לפי חוק להסדרת הטיפול באריזות, התשע"א-2011.
- 4.12. סעיף 149 י (א) לפקודת העיריות נוסח חדש נקבעה החובה לבחור "ועדה לאיכות הסביבה שתפקידה ליזום ולתכנן פעולות בתחומים הנוגעים לשמירה על איכות הסביבה ולהבטחת פיתוח ושימוש בני קיימא של הסביבה" (להלן – הוועדה); וכן נקבע כ "הוועדה תגיש לאישור המועצה את תכניותיה ותעקוב אחר ביצוע התכניות המאושרות" בסעיף 166 (אא) לפקודת העיריות נקבע: "ועדה שחובה להקימה לפי כל דין תכונס לפחות אחת לשלושה חודשים; לא כונסה ועדה כאמור, יורה ראש העירייה לכנסה... "

5. היקף הביקורת ואופן הבדיקה

- 5.1 במהלך חודשים נובמבר 2013 – יוני 2014 התבצעה ביקורת באגף תברואה.
- 5.2 הביקורת בחנה בשנים 2010-2012 את ההיבטים הבאים :
- 5.3 בדיקת תכנית אב לצמצום פסולת להטמנה.
- 5.4 בדיקת תכנית מפורטת להפרדה במקור לשתי זרמים יבש ורטוב
- 5.5 בדיקת יישום הפרדה במקור והפרדה לשתי זרמים.
- 5.6 בדיקת תיקי מחלקת איכות הסביבה ומחלקת הניקיון לשנים 2010 – 2012.
- 5.7 בדיקת דיווחי העירייה בנושאי איכות הסביבה, כמות הפסולת המטופלת, אחוזי המיחזור, תשלום היטלי הטמנה ויישום חוקים ותקנות בנושא לתקופה הרלוונטית.
- 5.8 הביקורת בוצעה ע"י מר גיל עטיה וגב' חני קריספין סטודנטים לתואר שני בביקורת פנימית וציבורית באוניברסיטת חיפה וע"י מר אייל לוי, המבקר הפנימי.
- 5.9 הביקורת מודה למנהל אגף תברואה ולמנהלי מחלקת ניקיון ואיכות הסביבה על שיתוף הפעולה החיובי במהלך עבודתה.

6. עזרים לביצוע הביקורת

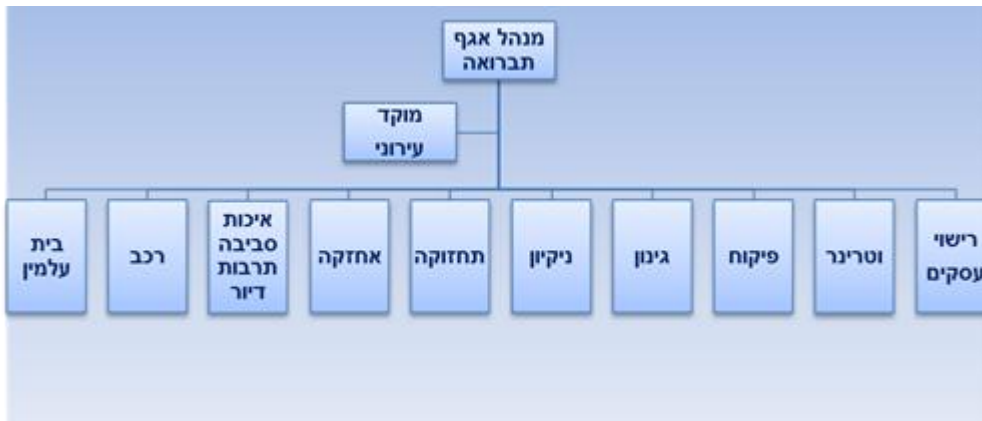
- 6.1 דוחות ביקורת בנושא תברואה איסוף טיפול סילוק ומיחזור אשפה (רשויות מקומיות נוספות, משרד הפנים, מבקר המדינה).
- 6.2 נתוני אגף תברואה. תכנית אב ותכנון מפורט בנושא מחזור והפרדה במקור.
- 6.3 דיווחי העירייה בטופס 1 "דין וחשבון על כמויות פסולות" לשנים 2010-2012.
- 6.4 נתוני האגף לפסולת מוצקה המשרד להגנת הסביבה.
- 6.5 נתונים מחברת "ת.מ.י.ר. תאגיד מחזור יצרנים בע"מ" הוכרה על ידי המשרד להגנת הסביבה כ- "גוף מוכר" ביום 4.12.2011.
- 6.6 ספר תקציב.
- 6.7 נתוני הנהלת חשבונות
- 6.8 תיקי המחלקה לאיכות הסביבה.
- 6.9 תיקי המחלקה לניקיון.
- 6.10 חוזים והתקשרויות בנושא איכות הסביבה תברואה ומחזור מהמחלקה המשפטית.
- 6.11 נהלי עבודה עירוניים.
- 6.12 פרוטוקולים מישיבות מועצת העיר והועדה לאיכות הסביבה.

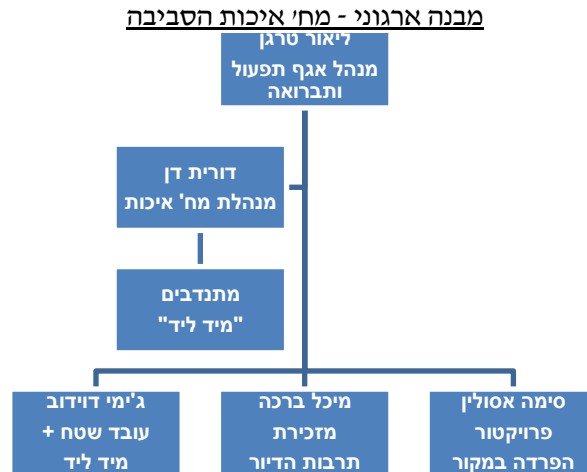
להלן ממצאי הביקורת

1. מבנה ארגוני - מחלקות איכות הסביבה ומחלקת הניקיון באגף תברואה

- 1.1. מחלקת איכות סביבה ומחלקת הניקיון, מהוות חלק אינטגרלי מהמבנה הארגוני של אגף תברואה .
- 1.2. מבנה ארגוני אגף תברואה :

- 1.3. מחלקת איכות הסביבה עוסקת בנושאי הפרדה במקור לשתי זרמים בחלק ההסברתי כולל מעורבות בתהליכי הדרכה והטמעת הנושא וכן בטיפול בזרמי המיחזור הייעודיים, כגון: בקבוקי פלסטיק 1.5 ליטר, נייר, קרטון, ביגוד, פסולת אלקטרונית ורהיטים יד שניה אשר נאספים מרחבי העיר ומועברים לחנות בבעלות העירייה הממוקמת בסמוך לקריון.
- חנות "מיד ליד" למוצרי יד שנייה מקיימת מדיניות של סביבה כלכלה – חברה, מפחיתה פסולת להטמנה, מעודדת שימוש חוזר לרווחת כלל התושבים: סטודנטים, זוגות צעירים וגם מעוטי יכולת.
- חנות "מיד ליד" היא משמשת דוגמא ומודל לרשויות אחרות, ומופעלת באמצעות מערך המתנדבים בעיר.
- בנוסף המחלקה עוסקת בנושאי תרבות הדיור שה"כ במחלקה 3 עובדים/ות מעבר למנהלת המחלקה.

1.4 המחלקה לניקיון עוסקת בתחומי ניקיון העיר, פיקוח, שיטור עירוני וגינון. לביקורת הוסברה היעילות והחיסכון בשילוב הפיקוח והגינון עם הניקיון והיתרון של הוספת עובדים למערך איתור וגילוי ייזום של מפגעי תברואה וניקיון. מחלקה זו מבצעת את העבודה בשטח ומהווה מעין זרוע ביצועית של מחלקת איכות הסביבה בפרט ועיריית קריית ביאליק בכלל בנושא הטיפול במפגעי הניקיון והטיפול בפסולת הלכה למעשה בשטח.

1.5 קיימת הלימה בין המשימות של שתי המחלקות אך לכל מחלקה קיים תחום ייחודי בו היא פועלת: איכות הסביבה בתפקידי מטה ומחלקת הניקיון במשימות שטח, יש לציין כי לביקורת הוסבר ששילוב זה בעבודה השוטפת מטרתו להביא לשיפור מתמיד במתן השירות לתושב בהתחשב בעקרונות של חסכון, יעילות ואפקטיביות.

1.6 הביקורת ממליצה כי לאור החקיקה האחרונה בנושאי איכות סביבה והרגולציה המואצת בתחום: חוק פסולת אלקטרונית וחשמלית, חוק האריזות והמעבר הצפוי להפרדה במקור בכל משקי הבית בעיר על הנהלת העירייה לבצע מיפוי תעסוקתי למחלקת איכות הסביבה ובהלימה למשימות והאתגרים הקיימים והעתידיים בתחום זה.

2. תכנית אב למחזור וצמצום פסולת להטמנה

- 2.1 בינואר 2007, עבר בכנסת תיקון מס' 9 לחוק שמירת הניקיון שלראשונה מחייב את הרשויות המקומיות לשלם היטל הטמנה לכל טון של פסולת מפונה ומטרתו צמצום כמויות ההטמנה. היטל ההטמנה צפוי לעלות באופן קבוע כל שנה בחמש השנים הבאות.
- 2.2 בחודש יולי 2008 פרסמה הקרן לשמירת הניקיון אמות מידה לסיוע לרשויות מקומיות בתכנון ופיתוח מערכי מיחזור מכספי היטל ההטמנה לשנים 2008 – 2009, במרחב ה"פנים עירוני" (קרי: בתוך שטח הרשות המקומית).
- 2.3 במסגרת "קול קורא לסיוע לקידום אמצעים חלופיים להטמנת פסולת מכספי היטל ההטמנה" של המשרד להגנת הסביבה הוכנה בשנת 2009 תכנית אב לצמצום פסולת להטמנה על ידי חברת אורבניקס – תכנון, כלכלה וסביבה.
- 2.4 התוכנית נערכה בשיתוף פעולה עם מחלקות העירייה והנתונים המוצגים בה הינם נתונים שהתקבלו ממחלקות גזברות, ניקיון ואיכות הסביבה.
- 2.5 התוכנית שמה דגש על הקטנת כמויות הפסולת המועברות להטמנה ובעיקר בהיבט הסביבתי, הכלכלי, החינוכי והציבורי.
- 2.6 התוכנית כללה המלצות לשילוב ארבעה תחומים: העמקת הפרדה במקור של נייר, קרטון, פלסטיק, קומפוסטציה ביתית, פיילוט בשכונה אחת להפרדה לזרמים יבש רטוב, הקמת מרכז יד שנייה ופסולת אלקטרונית, קידום תכנית לימוד בנושא פסולת ומיחזור במוסדות החינוך והקהילה ברשות.
- 2.7 הביקורת מציינת שבעיריית קריית ביאליק קיימת תכנית אב למחזור וצמצום פסולת להטמנה.

3. מיחזור והפרדה במקור לזרמים ייעודיים.

- 3.1 מיחזור מוגדר כתהליך שליפה ומיון של חומרים שונים מתוך זרם הפסולת והשימוש בהם כחומרי גלם ליצור חומרים חדשים. **חוק איסוף ופינוי פסולת למיחזור, התשנ"ג-1993**, מגדיר מיחזור כ"תהליך עיבוד או השבה של חומרים או של מוצרים לשימוש חוזר לאותה מטרה אשר לה יועדו בראשונה או כחומרי גלם".
- 3.2 בקריית ביאליק קיימת הפרדה לזרמים שונים המתבצעת על ידי התושבים לכלי אצירה ייעודיים של נייר עיתון, נייר לבן, בקבוקי פלסטיק, טקסטיל וקרטון.

<u>כמות כלי אצירה למיחזור הפרוסים ברחבי קריית ביאליק - 2013</u>						
פחים חומים (פסולת אורגנית)	קרטון	נייר	פלסטיק	זכוכית	טקסטיל	סוג כלי אצירה
500	20	485	70	-	20	כמות

- 3.3 ריקון כלי האצירה הייעודיים מתבצע על ידי קבלנים שונים על פי הסכמי התקשרות עם העירייה.
- 3.4 עבור איסוף מיכלי פלסטיק 1.5 ליטר העירייה לא משלמת ולא מקבלת תשלום עבור חומר הגלם.
- 3.5 עבור איסוף טקסטיל מתקבל תשלום מהספק "רוזניר".
- 3.6 נייר וקרטון נאספים על חברת אמניר מיחזור מקבוצת נייר חדרה, על פי ההסכמים וההתקשרויות קרי, תשלום לספק עבור פינויים וחיובו על פי משקל חומר הגלם בהתאם להסכמים שמתעדכנים מעת לעת.
- 3.7 הביקורת ממליצה על פרסום מיקומי מתקני המיחזור באתר האינטרנט העירוני לשם ידוע והכוונת הציבור.

- 4.1. המדיניות אותה מוביל המשרד להגנת הסביבה בנושא משק הפסולת היא הפרדה לשני זרמים: יבש – ורטוב. מדיניות זו שמה את הדגש על הפרדת הפסולת האורגנית הרטובה שהינה ה"זרם הנקי" במטרה לצמצם את כמויות האשפה המועברות להטמנה.
- 4.2. במסגרת מדיניות זו פרסם המשרד להגנת הסביבה בחודש יוני 2010, קול קורא מס' 30/2010 סיוע לרשויות מקומיות המקדימות את המעבר להפרדה במקור של פסולת לשני זרמים.
- 4.3. בישיבת מועצת העיר מס' 31 (14/10) מיום 7.12.2010 אושר פרוטוקול "הועדה לאיכות הסביבה" מס' 2 מיום 24.11.10 למעבר להפרדה במקור ע"פ התנאים של קול קורא 30/2010 ובהתאם לתוכנית המפורטת שתוכן על פי המתווה בקול הקורא.
- 4.4. בחודש נובמבר 2011 הוכנה תכנית מפורטת להפרדה לשני זרמים: יבש ורטוב, על ידי חברת אורבניקס – תכנון, כלכלה וסביבה, הכנת התוכנית לוותה על ידי מ"מ וסגן ראש העירייה, מנהל אגף תברואה ומנהלת המחלקה לאיכות הסביבה.
- 4.5. התוכנית התמקדה בארבעה נושאים עיקריים:
- 4.5.1. שינוי בסוגי וכמות כלי האצירה להפרדת זרמים
- 4.5.2. הקמת מסתורים / חדרי אשפה עפ"י צורך והתאמה להצבת 3 פחים (ירוק, כחול וחום) לצורך יצירת התשתית המתאימה להפעלת מערך הפרדת הפסולת במקור לזרמים.
- 4.5.3. מערך חינוך והסברה להפרדת זרמים
- 4.5.4. ניהול מערך הפסולת החדש
- 4.6. על פי התוכנית תחילת היישום נקבע לחודש מרץ 2012 כאשר אבני הדרך שנקבעו הם: 3,500 בתי אב מפרידים עד 1.4.12, 9,500 בתי אב מפרידים עד 1.4.13, 17,000 בתי אב מפרידים עד 1.4.14.
- 4.7. על פי נתוני המשרד להגנת הסביבה עיריית קריית ביאליק קיבלה תמיכה כספית בסך 9,358,268 ₪ במסגרת קול קורא 30/2010 לרשויות המקדימות את המעבר להפרדת פסולת במקור לשני זרמים.
- 4.8. **הביקורת מציינת ומדגישה כי קריית ביאליק הינה אחת מ – 31 רשויות מקומיות אשר נבחרו על ידי המשרד להגנת הסביבה**

**כרשויות המקדימות את המעבר להפרדה במקור וזכו בקול קורא
לסיוע כספי לקידום ההפרדה במקור.**

5. יישום הפרדת אשפה במקור לשתי זרמים

5.1. כאמור, במסגרת קול קורא 30/2010 של המשרד להגנת הסביבה קריית ביאליק נדרשת למעבר הדרגתי להפרדה במקור לשתי זרמים: יבש ורטוב. ההפרדה לזרמים מבוצעת על ידי יצרן הפסולת במקום יצור הפסולת או בסמוך: הזרם הרטוב מורכב מחומרים אורגאניים פריקים ביולוגית ואילו הזרם היבש מורכב מפלסטיק, נייר וכל שאר החומרים, את ההפרדה מבצעים בשני מיכלי אצירה נפרדים והשינוע של הזרמים מתבצע באופן נפרד. ההפרדה לזרמים צריכה להתאים לפתרונות קצה קיימים.

5.2. ביום 25.11.2011 נחתם הסכם לתקופה של 30 חודשים בין העירייה ובין חברת שחף תכנון סביבתי בע"מ לאספקת שירותי ייעוץ וליווי תפעולי למערך ההפרדה במקור של פסולת ל- 2 זרמים על פי תנאי ההסכם העבודה כוללת: ליווי העירייה בשלב התנעת הפרויקט – מכרזים מול נותני השרות (חינוך) וספקים (מתקני אצירה, בינוי). מתן שירותי ייעוץ לבעיות תפעוליות אל מול הקבלן, יעוץ לביצוע בקרה על איכות ההפרדה וניטור הממצאים, יעוץ שוטף לתפעול מערך ההפרדה במקור ודיווח חודשי לעירייה ככל שיעלה הצורך, ליווי וייעוץ לעירייה בשלבי המו"מ מול הקבלן המפנה, ייעוץ לבקרה על מערך האיסוף, ליווי וייעוץ לעירייה בשלבי המו"מ מול תאגיד ת.מ.י.ר לעניין חוק האריזות, ליווי וייעוץ לעירייה בשלבי הפיתוח של מתקני הקצה לפסולת, ייעוץ לבקרה ופיקוח על הקליטה במתקן הקצה, שירותי ייעוץ לבעיות לוגיסטיות העולות מול התושבים, שירותים נוספים ככל שיעלה הצורך ובכפוף להסכמה הדדית של שני הצדדים.

5.3. ההתקשרות הינה על בסיס שעתי, לפי תעריף חשכ"ל ליועץ דרגה 1 – 285 ₪/ש"ע.

5.4. לטובת חברת שחף תכנון סביבתי, הועמד בנק שעות הכולל 270 ש"ע לכל התקופה, כאשר התפלגות השעות תהיה כדלקמן: שנה א' 70%, שנה ב' 20%, שנה ג' 10%.

- 5.5 תחילת היישום נקבע לחודש מרץ 2012 כאשר אבני הדרך שנקבעו הם :
 3,500 בתי אב מפרידים עד 1.4.12 , 9,500 בתי אב מפרידים עד 1.4.13
 , 17,000 בתי אב מפרידים עד 1.4.14
- 5.6 העירייה חתמה על הסכם התקשרות ביום 20/3/2013 עם חברת אורוז לשם העברת הזרם האורגני לאתר כפר כנא. לצורך כך הועבר למשרד להגנת הסביבה הסכם התקשרות לשנתיים בין העירייה לאורוז בו התחייבה העירייה על העברת הזרם האורגני לאתר מאושר כפי המתחייב מהנחיות המשרד להגנת הסביבה.
- 5.7 **הביקורת מעירה כי ההסכם אינו מכיל פרטים נדרשים, כגון: מספר ימי פינוי, מחיר פינוי. בבדיקת הביקורת נמצא כי העירייה מעבירה אחת לחודש ובאופן קבוע 18,134 ₪ וזאת ללא פירוט על מהות ופירוט החשבונית בגין מה שולם הסכום האמור.**
- 5.8 על פי התכנון המפורט שביצעה חברת אורבניקס עולה כי המשרד להגנת הסביבה מעניק סיוע מוגבר שמטרתו השתתפות בהוצאות השוטפות הנובעות מכניסה לתהליך הפרדת זרמים. הרשות תקבל את המענק רק בתנאי שהיא עומדת בכל התנאים ובמיוחד עמידה באבני הדרך בהשתתפות בתי האב בהפרדה במקור. העירייה יכולה להשתמש במענק לצרכים שוטפים נוספים הנוגעים בהליך כניסה להפרדת זרמים כמו תוספת תשתית, חינוך וליווי מקצועי. על פי חישוב תמריץ בית אב לקריית ביאליק תאריכי קבלת התמיכה הם :
- 5.8.1 1.4.12 – 3,500 בתי אב מפרידים תמיכה בסך 462,000 ₪.
- 5.8.2 1.4.13 – 9,500 בתי אב מפרידים תמיכה בסך 1,254,000 ₪.
- 5.8.3 1.4.14 - 17,000 בתי אב מפרידים תמיכה בסך 2,244,000 ₪.
- 5.9 **מבדיקת נתוני המשרד להגנת הסביבה (מעודכנים לחודש יולי 2013) רק 34% (4,808 בתי אב) ממשקי הבית בקריית ביאליק נכנסו לתהליך ההפרדה.**
- 5.9.1 על פי המתווה של התוכנית המפורטת עד חודש אפריל 2013 היו אמורים להיכנס לתהליך 9,500 משקי בית המהווים כ - 68% מסה"כ משקי הבית בקריה.
- 5.9.2 הביקורת מעירה כי קיימת זחייה בביצוע של השלבים השונים שנבעו מהצורך ולמידה מצד העירייה והפקת לקחים מהשלב הראשון. כתוצאה מכך המשרד להגנת

הסביבה אישר הארכה לביצוע לכלל הרשויות ששותפות

לתהליך בארץ עד ליום 21/8/2015.

5.10 הביקורת מציינת כי מבדיקת דו"ח הנהלת חשבונות לתקציב בלתי

רגיל איכות הסביבה – הפרדה במקור, מעודכן ל- 30.12.13 עולה כי

העירייה ניצלה רק 20.48% מכספי התמיכה.

5.11 תמריץ בתי אב לתמיכה בסך 1,254,000 ₪ בהתאם לאבני הדרך

להשלמת 9,500 בתי אב עד 1.4.13 לא יתקבל כי העירייה לא

השלימה את ההטמעה. נכון למועד הביקורת רק ב - 4,808 משקי

בית הוטמע התהליך והם עברו הדרכות .

בהתאם לקול קורא (30/2010) יש לציין שהשלמת תהליך ההטמעה

של ההפרדה לשני זרמים לכל בתי האב בקריית ביאליק (17,000

משקי בית), אמורה להסתיים על פי התכנון המפורט עד אפריל

2014. מבדיקתנו עולה כי רק 34% מבתי האב עברו הדרכות.

5.12 לאור ממצאי הביקורת מסרה מנהלת המחלקה כי לאור הקשיים

ביישום התוכנית בכל הארץ, אכן חלה האטה בלוחות הזמנים

והמשרד להגנת הסביבה שער לקשיים ולפיכך נתן הארכה לכל

הרשויות המקדימות בארץ עד לתאריך 21/8/15. רצ"ב אסמכתא

ממשרד להגנת הסביבה.

6. דין וחשבון לגבי כמויות פסולת

6.1 על יסוד סעיף 12 (ב) לחוק איסוף ופינוי פסולת למיחזור, התשנ"ג

1993 התקין השר לאיכות הסביבה תקנות איסוף ופינוי פסולת

למיחזור (חובת פינוי פסולת למיחזור), תשנ"ח 1998.

6.2 סעיף 6 לתקנות קובע כי

"ראש רשות מקומית ידווח לשר, בחודש ינואר כל שנה או במועד אחר שיקבע

השר לאותה רשות מקומית, על כמות הפסולת שלה, לפי טופס 1 שבתוספת

"דין וחשבון לגבי כמויות פסולת"

6.3. במסגרת הביקורת נבדקו סה"כ כמויות האשפה, ההטמנה ואחוזי המיחזור שדווחו על ידי העירייה בשנים 2010 עד 2012 על פי טופסי "דין וחשבון לגבי כמויות פסולת".

דין וחשבון על כמויות פסולת לשנים 2010 – 2012						
דיווחי העירייה המקוריים (בטון)			הדיווחים על פי בדיקת הביקורת (בטון)			סוג הפסולת
2012	2011	2010	2012	2011	2010	
475.90	1,012	545	475.90	1,012	545	נייר עיתון
3.90	728		3.90	728		נייר לבן
338	1,855	17	338	1,855		קרטון
69.40	427	36	69.40	427	17	פלסטיק
24	105	598	24	105	36	מתכת
545	1,654	4,439	545	1,654	598	גזם
10,045	6,742	38	10,045	6,742	4,439	חומר אורגני רקבובי
63	700		63	700	38	אחר (פסולת בניין)
33.85	4.10		33.85	4.10		טקסטיל
109			109			הפרדה במקור
11,707.05	10,689.64	5,673	11,707.05	13,227.10	5,673	סה"כ מיחזור/השבה
12,245	11,045	13,108	12,245	11,045	13,108	סה"כ פסולת להטמנה
23,952.05	21,734.64	19,347	23,952.05	24,272.10	18,781	סה"כ פסולת: הטמנה, מיחזור והשבת משאבים
49.00%	48.00%	27.00%	48.88%	54.50%	30.21%	אחוז המיחזור ו/או השבת משאבים מסה"כ הפסולת המיוצרת ברשות
21.4.13	23.4.12	18.12.11	21.4.13	23.4.12	18.12.11	תאריך הדיווח

6.4. מבדיקת דיווחי העירייה בטופס "דין וחשבון לגבי כמויות פסולת" ואחוזי המיחזור השנתיים לשנים 2010 – 2012 עולה :

6.4.1. בשנת 2010 נמצא חוסר התאמה בדיווחי העירייה בין הכמות של סה"כ הפסולת להטמנה, מיחזור והשבת משאבים. על פי נתוני העירייה שהועברו לביקורת דווח למשרד להגנת הסביבה על כמות של 19,347 טון וזאת במקום 18,781 טון. לפיכך ישנו דיווח שגוי של 566 טון. בעקבות טעות זאת אחוז המיחזור המדווח היה נמוך יותר מהמצב בפועל.

6.4.2. בשנת 2011 נמצא חוסר התאמה בדיווחי העירייה בין הכמות של סה"כ הפסולת להטמנה, מיחזור והשבת משאבים. על

פי נתוני העירייה שהועברו לביקורת דווח למשרד להגנת הסביבה על כמות של טון 21,734.64 במקום 24,272.10 טון מדובר בדיווח שגוי של 2,537.46 טון , בעקבות טעות זאת אחוז המיחזור המדווח היה נמוך יותר מהמצב בפועל.

6.5 סעיף 2 (ב) לתקנות איסוף ופינוי פסולת למיחזור (חובת פינוי פסולת למיחזור) תשנ"ח-1998 הקובע כי " ... הודעה כאמור תימסר בכתב לפי טופס 1 שבתוספת ותכלול פירוט מלא ומדויק של הנתונים לגבי הפסולת לסוגיה כמפורט בטופס ...".

6.5.1 הביקורת מעירה כי הדיווח של העירייה על אחוזי המיחזור בשנים 2010 – 2011 נמוך ממה שנמצא בבדיקת הביקורת .

6.6 סעיף 6 לתקנות קובע "ראש רשות מקומית ידווח לשר, בחודש ינואר כל שנה או במועד אחר שיקבע השר לאותה רשות מקומית, על כמות הפסולת שלה, לפי טופס 1 שבתוספת "דין וחשבון לגבי כמויות פסולת ..".

6.6.1 מבדיקת הביקורת עולה כי הדיווח עבור שנת 2010 נחתם והועבר על ידי העירייה ב – 11.5.2011 . הביקורת מעירה כי על העירייה לדווח במועד הקבוע בתקנות.

6.7 המלצת הביקורת להבטחת הדיווח לגבי טופס 1 - "דין וחשבון לגבי כמויות פסולת" היא לעגן את הנושא בנוהל עבודה פנימי המגדיר את התאריך האחרון לדיווח בסוף הרבעון הראשון של כל שנה לגבי השנה שחלפה.

6.8 בעקבות ממצאי הביקורת הגיבה מנהלת המחלקה כי העברת הנתונים במועד כפי שנקבע בתקנות תלויה תמיד בקבלת הנתונים מגורמי חוץ: קבלן הפסולת וקבלני המשנה של הפרדה במיחזור.

איסוף ופינוי אשפה מרחבי העיר .7

- 7.1 שירותי איסוף ופינוי אשפה ופסולת מוצקה מרחבי העיר מבוצעים על ידי קבלן חיצוני. מדובר בשרות חיוני וחשוב המבטא את ניראות הקריה הן מצד התושבים המתגוררים בה והן ומצד המבקרים הבאים מחוץ.
- 7.2 ביום 1.12.2010 נחתם חוזה התקשרות עם "אורוז" שירותים בע"מ" לאיסוף ופינוי אשפה ופסולת מוצקה בקרית ביאליק למשך 36 חודשים. הקבלן הינו הזוכה במכרז פא/19/2009 שפורסם על ידי החברה למשק וכלכלה של השלטון המקומי.
- 7.3 על פי תנאי ההסכם וההתקשרות הקבלן נדרש לאיסוף פינוי ושינוע פסולת לסוגיה השונים הנוצרת ברחבי העיר. ביצוע העבודה לרבות העובדים, סוגי המשאיות, הציוד ותדירויות הפינוי מתבצע על ידי הקבלן ובפיקוח נציג העירייה.
- 7.4 בכל חודש מועברות שתי חשבוניות מס לעירייה עבור שירותי הקבלן: חשבונית אחת עבור "הובלה והטמנת פסולת גושית וגריסת גזם" וחשבונית נוספת עבור "הטמנת אשפה, כולל נסיעה לכפר כנא והיטל הטמנה" במסגרת הביקורת נבדקו חשבונות הקבלן עבור השנים 2011 ו- 2012.
- 7.5 בחשבונות שנבדקו לשנים 2011 – 2012 ומועברים להנהלת חשבונות ומאושרים על ידי מנהל האגף נמצא כי בחשבונות "הובלה והטמנת פסולת גושית וגזם" חב' אורוז מגישה חשבונית קבועה בסך 500 טון בכל חודש.

7.6. הביקורת מעירה כי בשנת 2011 נמצא פער בפסולת להטמנה לטובת הקבלן של 8,896.73 טון בין דיווחי הקבלן לדיווחי העירייה למשרד להגנת הסביבה ו- 8,991.18 טון בשנת 2012 .

רצ"ב טבלה מסכמת:

הפרש כספי	מחיר לטון בגין הובלה והטמנה	ההפרש	כמות פסולת שהוטמנה על פי דיווחי העירייה	כמות פסולת שהוטמנה על פי חשבונות הקבלן	שנה
1,254,438.93 ₪	141 ₪	8,896.73 טון	11,045 טון	19,941.73 טון	2011
1,440,297.12 ₪	160.19 ₪	8,991.18 טון	12,245 טון	21,236.18 טון	2012
2,694,736.05 ₪		17,887.91 טון	23,290 טון	41,177.91 טון	סה"כ

תשלום היטל הטמנה .8

- 8.1. היטל הטמנה מוטל מכוח חוק שמירת הניקיון התשמ"ד - 1984 על הטמנת פסולת במטמנות. ההיטל הוא מס ירוק שמטרתו להפנים את ההשפעות החיצוניות השליליות של הטמנת פסולת אצל יצרני הפסולת שהעיקריים שבהם הן הרשויות המקומיות, וכן לייקר את ההטמנה על מנת שיעדיפו את חלופת המיחזור.
- 8.2. במסגרת חוק ההסדרים של שנת 2000 תוקן חוק הניקיון והסמיך את השר לאיכות הסביבה לקבוע את שיעור היטל ההטמנה בתקנות באישור ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת.
- 8.3. בצו שמירת הניקיון (שינוי התוספת לחוק) התשע"א – 2011 נקבע העלאה מדורגת של היטל הטמנה ששיאה 106.2 ש"ח לטון אשפה שרשות מקומית תטמין בתחילת שנת 2015.
- 8.4. תשלום היטל ההטמנה של העירייה משולם באמצעות קבלן הפינוי להלן טבלת היטלי הטמנה לשנים 2010 - 2012.

ההפרש	התשלום על פי סכום היטל ההטמנה הקבוע בחוק בתוספת מע"מ	התשלום ששילמה העירייה לקבלן בעבור היטל ההטמנה כרטסת הנה"ח	כמות פסולת שהוטמנה על פי חשבונות הקבלן	סכום ההיטל כולל מדד	שנה
595,632.48 ₪	1,319,472.48 ₪	₪ 723,840	19,941.73 טון	₪ 57.04	2011
1,007,971.48 ₪	1,733,891.48 ₪	₪ 725,920	21,236.18 טון	₪ 70.19	2012
1,603,603.96 ₪	₪ 3,053,364	₪ 1,449,760	41,177.91 טון		סה"כ

8.5 הביקורת מעירה כי בשנים 2011 - 2012 העירייה שילמה היטל

ההטמנה פחות מהנדרש בסך של 1,603,603.96 ₪ .

8.6 הביקורת מעירה כי היטלי ההטמנה המשולמים על ידי העירייה

הינם קבועים כל שנה ולא עולים בקנה אחד עם הדיווח של העירייה עצמה .

8.7 הביקורת ממליצה על יצירת מנגנון באמצעים מחשוביים לדיווח

אחיד.

9.1 החוק להסדרת הטיפול באריזות, התשע"א – 2011 מחייב את האחראים לפינוי פסולת בישראל, ביניהם הרשויות המקומיות, לקבוע וליישם הסדרי הפרדה, איסוף ופינוי של פסולת אריזות וזאת החל מיום 1.3.2011.

9.2 מטרת החוק היא להביא לצמצום כמות הפסולת הנוצרת מאריזות, למנוע את הטמנתה ולעודד שימוש חוזר באריזות המועברת להטמנה.

9.3 פסולת האריזות מהווה מרכיב משמעותי מהמשקל הכולל של הפסולת העירונית. כ- 20% ממשקלה ו-50% מנפחה. רכיביה העיקריים הם פלסטיק, נייר וקרטון, זכוכית, מתכת ועץ.

9.4 על פי סעיף 23 (ב) לחוק האריזות העירייה מחויבת לביצוע הפרדת פסולת אריזות ואיסוף ופינוי של פסולת אריזות מתחומה, בהתאם להסדרי מחויבת להתקשר בהסכם עם גוף מוכר, במסגרתו אמור הגוף המוכר לממן את הסדרי ההפרדה, האיסוף ופינוי פסולת האריזות כפי שנקבעו על ידי הרשויות המקומיות. על פי מדיניות המשרד להגנת הסביבה, הרשויות המקומיות רשאיות לקבוע אחד מהסדרי ההפרדה לפסולת האריזות כדלקמן:

"רטוב - יבש"

"שלושה זרמים" או "פסולת אריזות"

"זרמים ייעודיים" (בכפוף לאישור תמיר)

9.5 חברת "ת.מ.י.ר" תאגיד מחזור יצרנים בע"מ" הוכרה על ידי המשרד להגנת הסביבה כ- "גוף מוכר" ביום 4.12.2011.

9.6 כאמור, קריית ביאליק הינה אחת מ-31 רשויות אשר זכו בקול קורא מס' 30/2010 של המשרד להגנת הסביבה לרשויות המקדימות את המעבר להפרדת פסולת במקור לשני זרמים תהליך הנמצא בעיצומו ברחבי הקריה ולכן החלופה של הצבת פחים כתומים (לאריזות בלבד) אינה כדאית.

9.7 על פי סעיף 34(ב) לחוק להסדרת הטיפול באריזות, התשע"א-2011, התקשרות של רשות מקומית עם גוף מוכר לעניין הפרדת פסולת אריזות ואיסוף ופינוי של פסולת אריזות מופרדת מתחומה חושפת אותה לעיצומים כספיים בסכומים של עד 500 אלף ₪.

- 9.8. מבדיקת סטאטוס החתימה עם תאגיד תמיר של רשויות מקומיות בנושא יישום חוק האריזות נמצא כי עיריית חיפה, עיריית נשר, עיריית טירת הכרמל ועיריית קריית מוצקין כבר חתמו עם התאגיד כמתחייב על פי החוק להסדרת הטיפול באריזות.
- 9.9. **הביקורת מעירה כי במהלך הביקורת העירייה חתמה עם תאגיד תמיר על הסדר אריזות כמתחייב בחוק.**

10. ועדה לאיכות הסביבה

- 10.1. בסעיף 149 י (א) לפקודת העיריות נוסח חדש נקבעה החובה לבחור "ועדה לאיכות הסביבה שתפקידה ליזום ולתכנן פעילות בתחומים הנוגעים לשמירה על איכות הסביבה ולהבטחת פיתוח ושימוש בני קיימא של הסביבה" (להלן – הוועדה); וכן נקבע כי "הוועדה תגיש לאישור המועצה את תכניותיה ותעקוב אחר ביצוע התכניות המאושרות" בסעיף 166 (אא) לפקודת העיריות נקבע: "ועדה שחובה להקימה לפי כל דין תכנס לפחות אחת לשלושה חודשים; לא כונסה ועדה כאמור, יורה ראש העירייה לכנסה...".
- 10.2. **מבדיקת הביקורת עולה כי הועדה לאיכות הסביבה התכנסה בתדירות של 2 דיונים בשנת 2010, ובתדירות של 4 דיונים בשנים 2011 ו-2012.**
- 10.3. יש לציין שמנהל אגף תברואה מכהן כנציג עיריית קריית ביאליק באיגוד ערים לאיכות הסביבה.

נהלים .11

- 11.1 מעיון בספר הנהלים של העירייה לא נמצאו נהלי עבודה כתובים בנושא הפרדה ומיחזור המתארים את תהליכי העבודה הרצויים.
- 11.2 לדעת הביקורת נהלים אלה צריכים לכלול את נושא הבקרה והפיקוח על הליך ההפרדה במקור:
- 11.2.1 רישום ומעקב על כמויות הפחים החומים
- 11.2.2 ציון תדירות הפינויים הנדרשת
- 11.2.3 בדיקת מדגמית כל שבוע על רמת ההפרדה.

בדיקת מיכלי מיחזור אורגניים (פחים חומים) .12

- 12.1 ביום 27/5/2014 בוצע סיור עם נציגת אגף תברואה בשכונות בהם הוצבו מיכלי מיחזור לפסולת אורגנית להלן "פחים חומים". בסיור נבחנו 30 אתרים בהם עפ"י רישומי אגף תברואה הוצבו פחים חומים. בסיור נבחנו מספר סוגיות:
- 12.1.1 קיום פח חום ואם כן היכן מיקומו (בתוך עמדות האשפה או מחוץ לבניין).
- 12.1.2 באם קיים פח חום, מה מידת ההיענות של התושבים לאחר מספר ימים בהם לא פונה הפח.
- 12.2 **מהבדיקה עולה כי:**
- 12.2.1 לא נמצאו פחים חומים ברחובות שלום עליכם, יהודה בורלא, אחד העם, רחוב חיים 75, רחוב חיים 85.
- 12.2.2 בחלק מרחוב דפנה ובשדרות בן גוריון הוצבו הפחים לאורך הרחוב ולא בתוך או בסמוך לעמדת האשפה וכתוצאה מכך נעשה שימוש בפח לפסולת מעורבת (אורגנית ולא אורגנית).
- 12.2.3 ברחובות שי עגנון 4, ז'בוטינסקי 9, חיים 46 ו-44 ובשכונת גבעת הרקפות הפחים היו ריקים דבר שמעיד שלא נעשה שימוש בפח בשלושה הימים שקדמו לבדיקה.
- 12.2.4 בשיחה שערך המבקר בנוכחות נציגת האגף עם צוות הפינוי מטעם הקבלן עולה כי התמונה שנבדקה ביום 27/5/14 משקפת את המצב בפועל וכי לא קיימת היענות של התושבים למיחזור בהפרדה לפסולת אורגנית וזאת לעומת היענות גבוהה בנושא מיחזור נייר ובקבוקים.

- 13.1. חוק האריזות מאפשר הפרדה במקור של פסולת אריזות ופסולת מעורבת, כאשר המימון של רכישת הפחים הכתומים, הפינוי מהבתים והשינוע לתחנת מעבר נעשה על ידי תאגיד המיחזור "תמיר" שגם משתתף ב- 50% מעלויות הפרסום.
- 13.2. בין העיריות באזור שמבצעות תהליך מסוג זה, ניתן למצוא את: עיריית קרית מוצקין, עיריית טירת כרמל, עיריית נשר, עיריית חיפה ועוד.
- 13.3. תהליך הפרדה במקור ל"יבש-רטוב" כרוך במנגנון מורכב יחסית שעד עתה לא הצליח ברחבי העיר ולפיכך הביקורת ממליצה לבחון את התהליך מחדש תוך בחינת החלופה של פסולת אריזות בשיתוף המשרד לאיכות הסביבה.

להלן סיכום הממצאים וההמלצות

רקע כללי

נושא הטיפול בפסולת ומיחזור בעיריית קריית ביאליק הינו באחריות אגף תפעול ותברואה, במסגרת שתי מחלקות עיקריות: המחלקה לאיכות הסביבה והמחלקה לניקיון.

עיריית קריית ביאליק זכתה בקול קורא 30/2010 של הקרן לניקיון במשרד להגנת הסביבה לרשויות מקומיות המקדימות את המעבר להפרדה במקור לשני זרמים יבש ורטוב, במסגרתו קיבלה תמיכה כספית בסך של כ- 10,000,000 ₪.

על פי התוכנית תחילת היישום נקבע לחודש מרץ 2012 כאשר אבני הדרך שנקבעו הם: 3,500 בתי אב מפרידים עד 1.4.12, 9,500 בתי אב מפרידים עד 1.4.13, 17,000 בתי אב מפרידים עד 1.4.14.

במהלך הביקורת לוחות הזמנים שונו על ידי המשרד להגנת הסביבה והעירייה קיבלה דחייה במועדים עד ליום 21/8/15.

1. מבנה ארגוני (פרק 1)

1.1. מחלקת איכות סביבה ומחלקת הניקיון, מהוות חלק אינטגרלי מהמבנה הארגוני של אגף תברואה.

1.2. מחלקת איכות הסביבה עוסקת בנושאי הפרדה במקור לשתי זרמים בחלק ההסברתי כולל מעורבות בתהליכי הדרכה והטמעת הנושא וכן בטיפול בזרמי המיחזור הייעודיים, כגון: בקבוקי פלסטיק 1.5 ליטר, נייר, קרטון, ביגוד, פסולת אלקטרונית ורהיטים יד שניה אשר נאספים מרחבי העיר ומועברים לחנות בבעלות העירייה הממוקמת בסמוך לקריון.

בנוסף המחלקה עוסקת בנושאי תרבות הדיור שה"כ במחלקה 3 עובדים/ות מעבר למנהלת המחלקה.

1.3. המחלקה לניקיון עוסקת בתחומי ניקיון העיר, פיקוח, שיטור עירוני וגינון. לביקורת הוסברה היעילות והחיסכון בשילוב הפיקוח והגינון עם הניקיון והיתרון של הוספת עובדים למערך איתור וגילוי ייזום של מפגעי תברואה וניקיון. מחלקה זו מבצעת את העבודה בשטח ומהווה מעין זרוע ביצועית של מחלקת איכות הסביבה בפרט ועיריית קריית ביאליק בכלל בנושא הטיפול במפגעי הניקיון והטיפול בפסולת הלכה למעשה בשטח.

- 1.4. קיימת הלימה בין המשימות של שתי המחלקות אך לכל מחלקה קיים תחום ייחודי בו היא פועלת: איכות הסביבה בתפקידי מטה ומחלקת הניקיון במשימות שטח, יש לציין כי לביקורת הוסבר ששילוב זה בעבודה השוטפת מטרתו להביא לשיפור מתמיד במתן השירות לתושב בהתחשב בעקרונות של חסכון, יעילות ואפקטיביות.
- 1.5. הביקורת ממליצה כי לאור החקיקה האחרונה בנושאי איכות סביבה והרגולציה המואצת בתחום: חוק פסולת אלקטרונית וחשמלית, חוק האריזות והמעבר הצפוי להפרדה במקור בכל משקי הבית בעיר על הנהלת העירייה לבצע מיפוי תעסוקתי למחלקת איכות הסביבה ובהלימה למשימות והאתגרים הקיימים והעתידיים בתחום זה.

2. תכנית אב למחזור וצמצום פסולת להטמנה (פרק 2)

- 2.1. במסגרת "קול קורא לסיוע לקידום אמצעים חלופיים להטמנת פסולת מכספי היטל ההטמנה" של המשרד להגנת הסביבה הוכנה בשנת 2009 תכנית אב לצמצום פסולת להטמנה על ידי חברת אורבניקס – תכנון, כלכלה וסביבה.
- 2.2. התוכנית שמה דגש על הקטנת כמויות הפסולת המועברות להטמנה ובעיקר בהיבט הסביבתי, הכלכלי, החינוכי והציבורי.
- 2.3. הביקורת מציינת שבעיריית קריית ביאליק קיימת תכנית אב למחזור וצמצום פסולת להטמנה.

3. מיחזור והפרדה במקור לזרמים ייעודיים (פרק 3)

- 3.1. בקריית ביאליק קיימת הפרדה לזרמים שונים המתבצעת על ידי התושבים לכלי אצירה ייעודיים של נייר עיתון, נייר לבן, בקבוקי פלסטיק, טקסטיל וקרטון.
- 3.2. ריקון כלי האצירה הייעודיים מתבצע על ידי קבלנים שונים על פי הסכמי התקשרות עם העירייה.
- 3.3. הביקורת ממליצה על פרסום מיקומי מתקני המיחזור באתר האינטרנט העירוני לשם ידוע והכוונת הציבור.

4. תכנית מפורטת להפרדה לשני זרמים יבש-רטוב (פרקים 4, 5)

- 4.1. בחודש נובמבר 2011 הוכנה תכנית מפורטת להפרדה לשני זרמים: יבש ורטוב.
- 4.2. על פי התוכנית תחילת היישום נקבע לחודש מרץ 2012 כאשר אבני הדרך שנקבעו הם: 3,500 בתי אב מפרידים עד 1.4.12, 9,500 בתי אב מפרידים עד 1.4.13, 17,000 בתי אב מפרידים עד 1.4.14. במהלך

- הביקורת לוחות הזמנים שונו על ידי המשרד להגנת הסביבה והעירייה
קיבלה דחייה במועדים עד ליום 21/8/15.
- 4.3. העירייה חתמה על הסכם התקשרות ביום 20/3/2013 עם חברת אורוז
לשם העברת הזרם האורגני לאתר כפר כנא. לצורך כך הועבר למשרד
להגנת הסביבה הסכם התקשרות לשנתיים בין העירייה לאורוז בו
התחייבה העירייה על העברת הזרם האורגני לאתר מאושר כפי
המתחייב מהנחיות המשרד להגנת הסביבה.
- 4.4. הביקורת מעירה כי ההסכם אינו מכיל פרטים נדרשים, כגון: מספר
ימי פינוי, מחיר פינוי לטון לפסולת אורגנית. בבדיקת הביקורת נמצא
כי העירייה מעבירה אחת לחודש ובאופן קבוע 18,134 טון וזאת ללא
פירוט על מהות ופירוט החשבונית בגין מה שולם הסכום האמור.
- 4.5. על פי המתווה של התוכנית המפורטת עד חודש אפריל 2013 היו
אמורים להיכנס לתהליך 9,500 משקי בית המהווים כ - 68% מסה"כ
משקי הבית בקריה.
- 4.6. הביקורת מעירה כי קיימת דחייה בביצוע של השלבים השונים שנבעו
מהצורך ולמידה מצד העירייה והפקת לקחים מהשלב הראשון.
כתוצאה מכך המשרד להגנת הסביבה אישר הארכה לביצוע לכלל
הרשויות ששותפות לתהליך בארץ עד ליום 21/8/2015.
- 4.7. מנתוני דו"ח הנהלת חשבונות עולה כי העירייה ניצלה רק 20.48%
מכספי התמיכה.
- 4.8. תמריץ בתי אב לתמיכה בסך 1,254,000 ₪ בהתאם לאבני הדרך
להשלמת 9,500 בתי אב עד 1.4.13 לא יתקבל מאחר והעירייה לא
השלימה את ההטמעה. נכון למועד הביקורת רק ב - 4,808 משקי בית
הוטמע התהליך והם עברו הדרכות. במהלך הביקורת לוחות הזמנים
שונו על ידי המשרד להגנת הסביבה והעירייה קיבלה דחייה במועדים
עד ליום 21/8/15.
- 4.9. בהתאם לקול קורא (30/2010) יש לציין שהשלמת תהליך ההטמעה
של ההפרדה לשני זרמים לכל בתי האב בקריית ביאליק (17,000 משקי
בית), אמורה להסתיים על פי התכנון המפורט עד אפריל 2014.
מבדיקתנו עולה כי רק 34% מבתי האב עברו הדרכות.

5. דין וחשבון לגבי כמויות פסולת (פרק 6)

5.1. מבדיקת דיווחי העירייה בטופס "דין וחשבון לגבי כמויות פסולת" ואחוזי המיחזור השנתיים לשנים 2010 – 2012 עולה :

5.1.1. בשנת 2010 נמצא חוסר התאמה בדיווחי העירייה בין הכמות של סה"כ הפסולת להטמנה, מיחזור והשבת משאבים. על פי נתוני העירייה שהועברו לביקורת דווח למשרד להגנת הסביבה על כמות של 19,347 טון וזאת במקום 18,781 טון. לפיכך ישנו דיווח שגוי של 566 טון. בעקבות טעות זאת אחוז המיחזור המדווח היה נמוך יותר מהמצב בפועל.

5.1.2. בשנת 2011 נמצא חוסר התאמה בדיווחי העירייה בין הכמות של סה"כ הפסולת להטמנה, מיחזור והשבת משאבים. על פי נתוני העירייה שהועברו לביקורת דווח למשרד להגנת הסביבה על כמות של 21,734.64 טון במקום 24,272.10 טון מדובר בדיווח שגוי של 2,537.46 טון , בעקבות טעות זאת אחוז המיחזור המדווח היה נמוך יותר מהמצב בפועל.

5.2. הביקורת מעירה כי הדיווח של העירייה על אחוזי המיחזור בשנים 2010 – 2011 גבוה ממה שנמצא בבדיקת הביקורת .

5.3. מבדיקת הביקורת עולה כי הדיווח עבור שנת 2010 נחתם והועבר על ידי העירייה ב – 11.5.2011 . הביקורת מעירה כי על העירייה לדווח במועד הקבוע בתקנות.

5.4. המלצת הביקורת להבטחת הדיווח לגבי טופס 1 - "דין וחשבון לגבי כמויות פסולת" היא לעגן את הנושא בנוהל עבודה פנימי המגדיר את התאריך האחרון לדיווח בסוף הרבעון הראשון של כל שנה לגבי השנה שחלפה.

6. איסוף ופינוי אשפה מרחבי העיר (פרק 7)

- 6.1. בכל חודש מועברות שתי חשבוניות מס לעירייה עבור שירותי הקבלן: חשבונית אחת עבור "הובלה והטמנת פסולת גושית וגריסת גזם" וחשבונית נוספת עבור "הטמנת אשפה, כולל נסיעה לכפר כנא והיטל הטמנה" במסגרת הביקורת נבדקו חשבונות הקבלן עבור השנים 2011 ו- 2012.
- 6.2. בחשבונות שנבדקו לשנים 2011 – 2012 ומועברים להנהלת חשבונות ומאושרים על ידי מנהל האגף נמצא כי בחשבונות "הובלה והטמנת פסולת גושית וגזם" חב' אורוז מגישה חשבונית קבועה בסך 500 טון בכל חודש.
- 6.3. הביקורת מעירה כי בשנת 2011 נמצא פער בפסולת להטמנה לטובת הקבלן של 8,896.73 טון בין דיווחי הקבלן לדיווחי העירייה למשרד להגנת הסביבה ו- 8,991.18 טון בשנת 2012. סה"כ הפרש כספי לטובת הקבלן 2,694,736.05 ₪ (כולל היטל הטמנה).

7. תשלום היטל הטמנה (פרק 8)

- 7.1. הביקורת מעירה כי בשנים 2011 - 2012 העירייה שילמה היטל ההטמנה פחות מהנדרש בסך של 1,603,603.96 ₪.
- 7.2. הביקורת מעירה כי היטלי ההטמנה המשולמים על ידי העירייה הינם קבועים כל שנה ולא עולים בקנה אחד עם הדיווח של העירייה עצמה.
- 7.3. הביקורת ממליצה על יצירת מנגנון באמצעים מיחשביים לדיווח אחיד.

8. החוק להסדרת הטיפול באריזות (פרק 9)

- 8.1. החוק להסדרת הטיפול באריזות, התשע"א – 2011 מחייב את האחראים לפינוי פסולת בישראל, ביניהם הרשויות המקומיות, לקבוע וליישם הסדרי הפרדה, איסוף ופינוי של פסולת אריזות וזאת החל מיום 1.3.2011.
- 8.2. על פי סעיף 34(ב) לחוק להסדרת הטיפול באריזות, התשע"א-2011, התקשרות של רשות מקומית עם גוף מוכר לעניין הפרדת פסולת אריזות ואיסוף ופינוי של פסולת אריזות מופרדת מתחומה חושפת אותה לעיצומים כספיים בסכומים של עד 500 אלף ₪.
- 8.3. מבדיקת סטאטוס החתימה עם תאגיד תמיר של רשויות מקומיות בנושא יישום חוק האריזות נמצא כי עיריית חיפה, עיריית נשר, עיריית טירת הכרמל ועיריית קריית מוצקין כבר חתמו עם התאגיד כמתחייב על פי החוק להסדרת הטיפול באריזות.
- 8.4. הביקורת מעירה כי במהלך הביקורת העירייה חתמה עם תאגיד תמיר על הסדר אריזות כמתחייב בחוק.

9. ועדה לאיכות הסביבה (פרק 10)

- 9.1. מבדיקת הביקורת עולה כי הועדה לאיכות הסביבה התכנסה בתדירות של 2 דיונים בשנת 2010, ובתדירות של 4 דיונים בשנים 2011 ו-2012.

10. נהלים (פרק 11)

- 10.1. מעיון בספר הנהלים של העירייה לא נמצאו נהלי עבודה כתובים בנושא הפרדה ומיחזור המתארים את תהליכי העבודה הרצויים.
- 10.2. לדעת הביקורת נהלים אלה צריכים לכלול את נושא הבקרה והפיקוח על הליך ההפרדה במקור:
- 10.2.1. רישום ומעקב על כמויות הפחים החומים
- 10.2.2. ציון תדירות הפינויים הנדרשת
- 10.2.3. בדיקת מדגמית כל שבוע על רמת ההפרדה.

11. בדיקת מיכלי מיחזור אורגניים (פחים חומים) (פרק 12)

- 11.1. לא נמצאו פחים חומים ברחובות שלום עליכם, יהודה בורלא, אחד העם, רחוב חיים 75, רחוב חיים 85.
- 11.2. בחלק מרחוב דפנה ובשדרות בן גוריון הוצבו הפחים לאורך הרחוב ולא בתוך או בסמוך לעמדת האשפה וכתוצאה מכך נעשה שימוש בפח לפסולת מעורבת (אורגנית ולא אורגנית).

11.3. ברחובות שי עגנון 4, ז'בוטינסקי 9, חיים 46 ו-44 ובשכונת גבעת הרקפות הפחים היו ריקים דבר שמעיד שלא נעשה שימוש בפח בשלושה הימים שקדמו לבדיקה.

11.4. בשיחה שערך המבקר בנוכחות נציגת האגף עם צוות הפינני מטעם הקבלן עולה כי התמונה שנבדקה ביום 27/5/14 משקפת את המצב בפועל וכי לא קיימת היענות של התושבים למיחזור בהפרדה לפסולת אורגנית וזאת לעומת היענות גבוהה בנושא מיחזור נייר ובקבוקים.

12. יישום חוק האריזות (פרק 13)

12.1. חוק האריזות מאפשר הפרדה במקור של פסולת אריזות ופסולת מעורבת, כאשר המימון של רכישת הפחים הכתומים, הפינני מהבתים והשינוע לתחנת מעבר נעשה על ידי תאגיד המיחזור "תמיר" שגם משתתף ב- 50% מעלויות הפרסום.

12.2. בין העיריות באזור שמבצעות תהליך מסוג זה, ניתן למצוא את: עיריית קריית מוצקין, עיריית טירת כרמל, עיריית נשר, עיריית חיפה ועוד.

12.3. תהליך הפרדה במקור ל"יבש-רטוב" כרוך במנגנון מורכב יחסית שעד עתה לא הצליח ברחבי העיר ולפיכך הביקורת ממליצה לבחון את התהליך מחדש בשיתוף המשרד לאיכות הסביבה.